

CASE i etterkant av KFF-foredraget

Fag og tro – med integritet og kreativitet

v/Margunn Serigstad Dahle, 10.02.2021.

(Sml. fagfornyelsen generelt, samt synlighetskravene.)

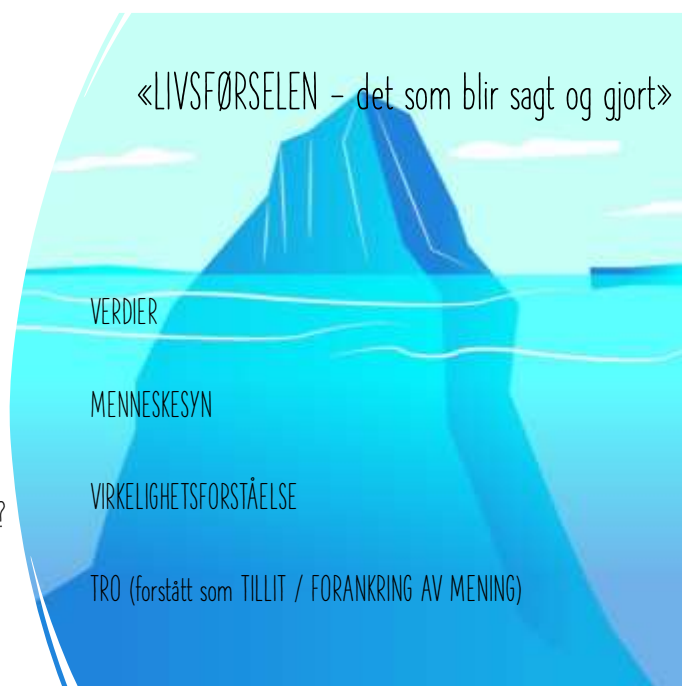
- I filmer og populærkulturen ellers:
særlig handlinger og dialoger
- I fagtekster: særlig påstander, eksempler,
oppgaver og illustrasjoner

Hva er sant og godt, rett og galt, viktig og uviktig, etc.?

Hva er menneskets særpreg, verdi, ansvar etc.?

Hva med den fysiske verden - alt som finnes? En illusjon?
Finnes Gud / guder - i tilfelle; hva slags? Hvorfor lidelse?
Etc.

Hva med tillit og mening - til hva, og hvor finnes den?
I noe materielt eller åndelig? Etc.

SPRÅKFAG, SAMFUNNSFAG etc. (ulike trinn), fokus på menneskesyn:

Skriftlig tekst:

- Hvordan fremstilles mennesker i ulike aldre?
- Hvordan fremstilles mennesker med ulik sosial status?
- Hvordan fremstilles mennesker som representerer ulike folkeslag og minoriteter?
- Hvordan fremstilles kjønn? Hvordan vektet omtale av gutt/jente, mann/kvinne i eksempler, innhold, oppgaver, problemstillinger, yrkesutøvelse, osv.? Hvilke roller har gutt/jente i eksemplene?

- Hvordan fremstilles mennesker med ulik funksjonsevne?
- Hvordan fremstilles mennesker som representerer ulike religioner og sekulære livssyn?
- etc.

Illustrasjoner og bilder:

- Hvilke ulike visuelle uttrykk er valgt, og hva tenker du om dette?
- Hvordan vurderer du bildene rent estetisk? (Hvordan er for eksempel fargebruken?)
- Hvilke symbol finnes i boka, og hvordan er symbolene brukt?
- Hvordan gjenspeiles kjønn, kropp, alder, nasjonaliteter, funksjonsevne osv. i bilder og illustrasjoner? (*Sml. listen under skriftlig tekst*)

Oppgaver og eksempler:

- Hva er typisk for casene som er valgt?
- Hva fokuserer spørsmålene på, og hva kjennetegner måten de stilles på?
- Hvilken metodikk preger arbeidsoppgavene, og hva er typisk for temavalget?
- Hvilke forutsetninger synes å ligge i casene, spørsmålene og arbeidsoppgavene? (Det kan være påstander, politiske aktualiteter, myter, fordommer, stereotyper.)

Bruk gjerne skjemaet nedenfor som hjelp til lettere å identifisere hvilke menneskesyn som synes å komme til uttrykk.

Et nyttig skjema fra Aadnanes

	Religiøst perspektiv	Sekulært perspektiv
Mennesket er «over» naturen	Monoteistisk perspektiv	Sekulærhumanistisk perspektiv
Mennesket er «en del av» naturen	Panteistisk perspektiv	Naturalistisk perspektiv

Norsk

[Synliggjøring av det kristne verdigrunnlaget-godkjent av Udir juni 2020](#)

«Tekstene som elevene møter i faget vil påvirke deres dannelse og identitetsutvikling, også på det livssynsmessige området. Mer eller mindre tydelig bærer tekstene med seg et grunnleggende syn på mennesket, samfunnet og meningen med livet. Utvikling av evne til kritisk tenkning vil innebære at elevene lærer å analysere hvilke normer og verdier som formidles og å vurdere disse. Faget skal gi tilgang til tekster som gir dem positive forbilder, utvider deres horisont og skaper empati. Bibelen og kristendommen generelt er grunnleggende i vår kultur. Bruk av tekster som gir innsikt i kristen tro og etikk vil derfor være viktig for kulturforståelsen. Slike tekster vil også kunne være et kritisk korrektiv til dagens majoritetskultur og bidra til at elevene blir reflekterte samfunnsborgere, med respekt for mennesker med forskjellig ståsted. Gud har gitt mennesket evner til kommunikasjon og kreativitet. Faget skal ruste elevene til å bruke språket ansvarlig, til Guds ære og til tjeneste og glede for sine medmennesker, både individuelt og på samfunnsnivå.»

Engelsk

[Synliggjøring av det kristne verdigrunnlaget-godkjent av Udir juni 2020](#)

«Evnen til kommunikasjon skaper identitet og er en gave som skal brukes til Guds ære og til tjeneste og glede for medmennesker, både individuelt og på samfunnsnivå. Faget skal utruste elevene til å vise gjestfrihet og nestekjærlighet og oppmuntre dem til å gjøre det. Faget skal motivere elevene til å lære fremmedspråk som et uttrykk for respekt for mennesker som ikke forstår norsk. Elevene skal få erfare gleden ved å mestre et språk for sin egen del og de muligheter det gir for opplevelser og fellesskap.

Tekstene og språkövelsene som elevene møter i faget vil, i større eller mindre grad, bære med seg et grunnleggende syn på mennesket, samfunnet og meningen med livet. Utvikling av evne til kritisk tenkning vil innebære at elevene lærer å analysere hvilke normer og verdier som formidles og å vurdere disse. I denne prosessen vil de også bevisstgjøres i forhold til egen kultur og eget livssyn. Elevene skal møte tekster som gir positive forbilder, utvider deres horisont og skaper empati. Tekster og språkövelser som reflekterer kristen tro og liv med en gudsdimensjon, bidrar til kulturforståelse og identitetsutvikling. Slike tekster vil også kunne være et kritisk korrektiv til dagens majoritetskultur og bidra til at elevene blir reflekterte samfunnsborgere, med respekt for mennesker med forskjellig ståsted.»

Samfunnsfag

[Synliggjøring av det kristne verdigrunnlaget-godkjent av Udir juni 2020](#)

«Kva det gode liv og det gode samfunn er, er ikkje spørsmål med verdinøytrale svar. Faget må difor gje stort rom for refleksjon rundt kva som er godt og rett i samfunnet, og må klargjere korleis ulike livssyn og tanke-system fører til ulike verdi- og samfunns-syn. Faget byggjer på ei kristenforståing av samfunnet, med ei røyndomsoppfatning og eit menneskesyn som seier at Gud har skapt verda, held henne oppe og er aktiv i menneska sitt liv. I faget skal elevane utforske korleis menneska gjennom sine handlingar kan vere aktive, ansvarlege medarbeidarar i Guds skaparverk. Elevane skal bli bevisste på religionen sin påverknad på etiske haldningar, sosiale strukturar og lover, og spesielt korleis kristen tru, tanke og sed har prega utviklinga i Noreg. Fordi mennesket er skapt i Guds bilete, har det potensiale til å gjere godt, men på grunn av syndefallet har det og potensiale til å gjere vondt. Elevane skal bli bevisste på korleis menneske kan verte freista til å misbruke makt, og dei skal bli rusta til å ta ansvar for eige og medansvar for andre sitt liv.»

MATEMATIKK (vgs), fokus på virkelighetsforståelse:

1. Se videoen «**God and mathematics**» (5 min) i serien “animated videos” fra Reasonable Faith: <https://www.reasonablefaith.org/god-and-mathematics>
2. Faglig drøfting:
 - a. Hva er videoens sentrale budskap?
 - b. Hvordan aktualiserer videoen synliggjøringstillegget for matematikk? (se nedenfor)
3. Didaktisk drøfting
 - a. Hvordan kan denne videoen brukes i undervisningen på vgs for å synliggjøre det kristne verdigrunnlaget?
 - b. Kjenner du / dere til andre tilsvarende faglige ressurser?

Matematikk

[Synliggjøring av det kristne verdigrunnlaget-godkjent av Udir juni 2020](#)

«Matematikken bygger på at verda er skapt med struktur og orden, der grunnsteinane er føresetnader, aksiom, som ikkje kan provast. Faget kan derfor bidra til å gje elevane ei forståing av at ikkje all kunnskap bygger på naturvitskaplege prov. Matematikken har også nokre estetiske verdiar – han har mønstre, reglar og former som kan vekke undring og glede. Gjennom å arbeide med matematikken kan elevane få større undring og respekt for skaparverket og Gud som skapar.

Matematikken er eit språk Gud har gitt menneska for å kunne forstå og forvalte skaparverket. Faget skal gje elevane kunnskap som kan nyttast i teneste for Gud, medmenneske og skaparverket. Utvikling av evne til kritisk tenking vil innebere at elevane lærer å analysere og vurdere kva normer og verdiar som vert formidla der matematikken blir brukt, til dømes i politisk og ideologisk argumentasjon. Elevane skal bli rusta til å sjå etter implisitte haldningar og verdiar i praktiske døme i undervisninga. Dei skal og utforske bruk av matematikken i døme som fremjar nestekjærleik, forvaltaransvar og glede ved å gje og som motverker materialisme og konsumenthaldning.»

RELIGION OG ETIKK og NATURFAG (vgs), fokus på virkelighetsforståelse og tro:

1. Se følgende utdrag fra den klassiske *The God Delusion Debate* ("Alabamadebatten") mellom John Lennox og Richard Dawkins:
Påstand 1: «Tro er blind, vitenskap er basert på evidens» (Tid: 19:39 – 30:52)
<https://www.youtube.com/watch?v=PA0iVQcQXpE>
2. Oppsummer det faglige innholdet i dette utdraget fra første del av debatten, med utgangspunkt i følgende spørsmål:
 - 1) Hvordan forstår henholdsvis Dawkins og Lennox ordene 'tro' og 'vitenskap'? Hva er forskjellene? Merk at «science» kan referere til vitenskap generelt og til det mer avgrensede naturvitenskap. På engelsk referer 'science' ofte til naturvitenskapene. Vi har flere vitenskaper: sjekk f.eks. <https://snl.no/vitenskap> og <https://no.wikipedia.org/wiki/Vitenskap>
 - 2) Dawkins hevder at naturvitenskap («science») er eneste vei til kunnskap. Lennox på sin side hevder at det ting naturvitenskapen ikke kan svare på. Hvilke eksempler gis her? Er du enig i at naturvitenskapen ikke er eneste vei til kunnskap?
 - 3) Dawkins hevder at 'tro' er blind, og løsrevet fra fakta og evidens, mens Lennox hevder at 'tro' kan være basert på evidens. Mens Dawkins synes å mene at religiøs tro er en egen form for tro, hevder Lennox at (kristen) tro betyr tillit, og at slik som i vår hverdag, kan vår tillit være basert på evidens, og ha gode grunner. Har du eksempler fra hverdagslivet på at 'tro' forstått som tillit kan være basert på gode grunner?
 - 4) Hva menes med uttrykket «God of the gaps»? Hva er problemet med «God of the gaps»-argumentet? Hvordan forsøker Lennox å formulere sitt argument annerledes enn «God of the gaps» - argumentet? I hvilken grad tenker du Lennox lykkes med å unngå «God of the gaps» -argumentet?
 - 5) Etter å ha reflektert over denne diskusjonen, hvordan vil du forstå begrepene 'tro' og 'vitenskap'?
3. Hvordan aktualiserer dette utdraget fra debatten synliggjøringstilleggene i henholdsvis religion og etikk og i naturfag? (se nedenfor)
4. Velg a eller b:
 - a. Hvordan ville du / dere har brukt dette utdraget av debatten i undervisningen i religion og etikk?
 - b. Hvordan ville du / dere har brukt dette utdraget av debatten i undervisningen i naturfag?

Religion og etikk

[Synliggjøringstillegg til læreplan i Religion og etikk vg3 i Fagfornyelsen](#)

«Faget skal bidra til forståelse av religiøse og sekulære livssyn på deres egne premisser. Faget skal også gi kompetanse i å analysere livssyn ut fra sentrale momenter i kristen tro. Elevene skal utfordres til å vurdere hvordan forskjellige livssynfremmer verdier som respekt for menneskeverdet og naturen, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Faget skal også hjelpe elevene til å se hvordan forståelse, analyse og vurdering alltid vil være påvirket av eget ståsted.

Som holdningsdannende fag skal religion og etikk utfordre elevene til å søke sannhet og til å foreta valg i de grunnleggende livsspørsmålene. Elevene skal få hjelp til å reflektere over hvordan tro og overbevisning påvirker hverdagslivet. Faget skal styrke elevenes evne til å vise respekt for mennesker uavhengig av livssyn.»

Naturfag

[Synliggjøring av det kristne verdigrunnlaget-godkjent av Udir juni 2020](#)

«Gud har skapt verden og holder den oppe. At han har gitt mennesket ansvar for å forvalte den, gir et viktig perspektiv på natur- og miljøvern. Virkelighetsoppfatning og kunnskapssyn kan ha betydning for hvordan naturvitenskapelige resultater presenteres og tolkes. Vitenskapelige sannheter forandres og utvikles. Faget skal generelt styrke elevenes evne til å vurdere kunnskap i lys av disse momentene, inkludert å se ulike oppfatninger om verdens tilblivelse i lys av naturvitenskapelige forklaringsmodeller.

Faget skal formidle at mennesket står i en særstilling i skaperverket, med en naturside og en åndsside. Menneskets verdi er forankret i skapelsen, livet er hellig og ukrenkelig fra unnfangelse til naturlig død. Faget skal ruste elevene til å vurdere hvilke konsekvenser dette bør få for naturvitenskapelig forskning på mennesket. I etiske vurderinger av forskning og bruk av forskningsresultater er kristen etikk et godt grunnlag for å vurdere hva som er godt for enkeltmennesker og samfunn. Elevene skal motiveres til å bruke sine evner og sin naturfaglige kompetanse til det beste for sine medmennesker, både lokalt og globalt.»

Aktuelle samlesider med ressurser:

<https://damaris-skole-vgs.no/laeremiddelanalyse/>

<https://damaris-skole-vgs.no/sa-du-noytral/>

<https://damaris-skole-vgs.no/kritisk-tenkning/>

Lykke til!

Mvh Margunn S.D.